

28.11.2021

לכבוד

השר אביגדור ליברמן

משרד האוצר

הנדון: חידוש היתר למפעל הפיס

מפעל הפיס פועל מכוח היתר שניתן לו על ידי משרד האוצר ואשר ביום ה-31 בדצמבר 2021 עתיד לפוג. בשם המערך הקליני במרכז האקדמי לחשפט ולעסקים, המרכז הקליני "משנה" בפקולטה לחשפט ולעסקים ע"ש שטריקס, במכללה למינהל והתנועה לחופש המידע, הרינו לפנות אליך בפנייה דחופה הנוגעת לסוגיית חידוש היתר למפעל הפיס, והכל כאמור להלן.

1. מפעל הפיס פועל מכוח היתר שניתן לו על ידי משרד האוצר, אשר פורסם בילקוט הפרסומים (מספר חוברת 7449) ביום 14 בפברואר 2017.¹
2. בהתאם להיתר זה, האישור שניתן למפעל הפיס לערוך הגרלות פג ביום 31 בדצמבר 2021.
3. במסגרת ההיתר מפורטים תנאים לעריכת הגרלות בהתאם להוראות חוק העונשין, התשל"ז-1977 וההיתר מסדיר את מדיניות משרד האוצר בדבר עריכת הגרלות ונורמות העוסקות בפעילותו של מפעל הפיס.
4. בהיתר נקבע (בסעיף 2.2 לו) כי "אי קיום של תנאים והוראות בהיתר מקנה למשרד האוצר סמכות לבטל את ההיתר, כולו או חלקו, להגבילו לשנותו, וכן להפעיל כל סמכות בדין". סעיף 105 קובע הוראה דומה, ולפיה משרד האוצר רשאי להפעיל סמכויות שונות במקרים שבהם לא עומד מפעל הפיס בהוראות ההיתר.
5. במסגרת ההיתר קבועים גם כן תנאים שונים שעל מפעל הפיס לעמוד בהם, ואשר ראוי שמשרד האוצר, המעניק את ההיתר, יבחן שמתבצעים כראוי וישקפו זאת לציבור. כך, למשל:
  - סעיף 11 הנוגע לתוכנית העסקית של מפעל הפיס;
  - סעיף 12 הנוגע להתייחסות לפתיחת נקודות חדשות;
  - סעיף 14 הקובע כי על מפעל הפיס לפרסם "באתר האינטרנט את נקודת המכירה החדשות שפתח ואת שיקול הדעת בדבר פתיחתן, אחת לשנה";
  - סעיף 16 להיתר הקובע כי על מפעל הפיס לצמצם את מספר נקודות המכירה בשיעור של 25% בתקופת ההיתר;
  - סעיף 16.2 הקובע כי על מפעל הפיס לדווח בסוף כל שנה, למשרד האוצר, על היקף השינויים האמור;
  - סעיף 26.2 הקובע כי על מפעל הפיס לבאר בדוחות הכספיים שלו את פילוח הפדיון לפי חלוקה למוצרים, בחדך רבעוני וכן לפי איזורי שיווק וכן פדיון לפי ישוב;
  - סעיף 28 הנוגעת להגשת דוחות כספיים למפעל הפיס;
  - סעיף 30 מרחיב על פעולתה של ועדת הביקורת וכן על האפקטיביות שלה;
  - סעיף 55 העוסקת בתכנית האכיפה העצמית, ועוד.
6. מובן שלציבור, בכללותו, אין כל דרך לפקח אחר עמידת מפעל הפיס בכלל ההוראות שנקבעו, ואולם בנוגע לחלק מאלה, ניתן ללמוד מפרסומים שונים.

¹ הודעה על מתן היתר למפעל הפיס, י"פ התשע"ז 3570.

7. כך, מבחינה שערכה התנועה לחופש המידע, ואשר פורסמה לאחרונה בכתבתה של הדר גיל-עד באתר Ynet,² עולה כי לא רק שלא חלה ירידה במספר מוקדי המכירה, כפי שדורש ההיתר, אלא גם כי חלה עלייה של 15% בין השנים 2015 ועד 2021 (בהתאם למידע הפומבי המצוי כיום).
8. כך גם אמנם ניתן למצוא באתר מפעל הפיס את נקודות המכירה החדשות שמפורסמות, ואולם פירוט שיקול הדעת בדוחות אלו, כפי שנדרש מפעל הפיס להפעיל, בהתאם לסעיף 14 להיתר, מופיע בצורה תמציתית, שאינה מעידה על שיקול דעת אלא על הסיבה לפתיחה. כך, למשל "פתיחה מחדש של נקודה שנסגרה" או "חנות שנפתחה סמוך לחנות שנסגרה". יש לזכור כי רציונל שיקול הדעת מגיע, לד ההתחייבות לצמצם את מספר נקודות המכירה – על כן לא ברור כיצד הדברים מתיישבים זה עם זה.
9. כך, בין היתר, כי יובא לידיעת הציבור האופן שבו בוחן משרד האוצר את מתן ההיתר, הן בהיבט הטכני של השלבים שיש לעבור והן בפן המהותי, באשר לבחינות שמבצע המשרד.
10. במסגרת זו, מצופה שהמשרד יבחן ויביא לידיעת הציבור את הדברים הבאים:
  - א. האופן שבו פועל משרד האוצר לצורך בחינת חידוש ההיתר למפעל הפיס;
  - ב. הגורמים האמונים במשרד האוצר על בחינת מתן ההיתר, והשלבים שנבחנו במסגרת זו;
  - ג. כל מסמך המעיד על מעקב שביצע משרד האוצר אחר עמידת מפעל הפיס בהוראות ההיתר, וזאת, דוגמת סעיף 12 באשר לתוכנית הפיתוח העסקי והאפשרות של משרד האוצר להגביל את התוכנית, סעיף 16.2 להיתר הנוגע לדיווח שנתי באשר למספר הדוכנים והסטתם, סעיף 70 הנוגע להגבלת גובה הוצאות הפרסום של מפעל הפיס, וכו';
  - ד. פירוט המסמכים והדו"חות אשר בחנו את טיפול מפעל הפיס בכשלים שעלו בדוח מבקר המדינה שהתפרסם ביום 8 במאי 2018, ובכלל זה תנאי העסקת בכירים וליקויים בהתקשרויות חיצוניות.³

נודה להתייחסותך.

בברכה,

עו"ד מירי ברנשטיין
הקליניקה הקהילתית
המרכז האקדמי למשפט ולעסקים

עו"ד קרן שמש-פרלמוטר
הקליניקה לשינוי מדיניות
המרכז האקדמי למשפט ולעסקים

עו"ד אור סדן
התנועה לחופש המידע
הקליניקה לחופש המידע
המכללה למינהל

עו"ד אסף דרעי
קליניקת הוצאה לפועל
המכללה למינהל

עו"ד אפרת פודם
הקליניקה לקידום שוויון
המכללה למינהל

** מכתב זה נוסח בעזרת הסטודנטית ענת הלפרן מהמרכז האקדמי למשפט ולעסקים והסטודנטית נטע פינק מהפקולטה למשפטים במכללה למינהל.

² הדר גיל-עד "הימורים ללא פיקוח: מספר דוכני הפיס לא צומצם כפי שנדרש" Ynet 11.11.2021 <https://www.ynet.co.il/news/article/hysqxpfdk>; "המספרים מראים: מספר הדוכנים של מפעל הפיס נמצא בעלייה באשכולות חברתיים נמוכים" התנועה לחופש המידע 11.11.2021 <https://www.meida.org.il/?p=11812>.
³ מבקר המדינה דוח שנתי 168 – מפעל הפיס: סדרי מנהל וארגון (2018).